

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΕΥΧΟΣ 4ο/2023

Συνέντευξη Τύπου | Αθήνα 25 Ιανουαρίου 2024

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την Ελληνική Οικονομία που παρουσιάστηκε στις 25/1/2024:

- Η **παγκόσμια οικονομία** συνέχισε να μεγεθύνεται το τρίτο τρίμηνο του 2023, με σταθερό αλλά χαμηλό ρυθμό ως συνέπεια του υψηλού πληθωρισμού και της νομισματικής σύσφιξης. Οι οικονομίες των χωρών του ΟΟΣΑ αναπτύχθηκαν με ετήσιο ρυθμό 1,6% το τρίτο τρίμηνο του 2023, κατόπιν αύξησης του ΑΕΠ κατά 1,6% και στο προηγούμενο τρίμηνο και ανάπτυξης 2,5% το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022. Ο πληθωρισμός διατηρείται σε υψηλότερα από τα επιθυμητά επίπεδα, παρά την σημαντική αποκλιμάκωση που έχει καταγραφεί σε σχέση με πέρυσι, ενώ ο δομικός πληθωρισμός αποδεικνύεται επίμονος σε πολλές οικονομίες. Με τους ρυθμούς πληθωρισμού να υπερβαίνουν τους στόχους, οι κεντρικές τράπεζες διατηρούν τα βασικά επιτόκια στα υψηλότερα επίπεδά τους τα τελευταία χρόνια και οι αγορές προεξοφλούν σταδιακή, αργή μείωση των επιτοκίων και διατήρηση υψηλότερου κόστους χρήματος σε σχέση με τις αρχές του 2022. Παρά την ισχυρότερη της αναμενόμενης αύξηση του ΑΕΠ το 2023, ο αντίκτυπος των γεωπολιτικών εντάσεων καθώς και των αυστηρότερων χρηματοοικονομικών και δημοσιονομικών συνθηκών είναι εμφανής, επηρεάζοντας τόσο τον πληθωρισμό όσο και την οικονομική δραστηριότητα.
- **Επιβράδυνση της ετήσιας εγχώριας ανάκαμψης στο +2,1% το τρίτο τρίμηνο του 2023**, έναντι ανάπτυξης +2,6% στο προηγούμενο τρίμηνο, λόγω του ηπιότερου ετήσιου ρυθμού μεγέθυνσης της κατανάλωσης των νοικοκυριών (+0,9% γ-ο-γ) και της υψηλότερης ετήσιας ενίσχυσης των εισαγωγών (+2,9% γ-ο-γ) έναντι των εξαγωγών (+1,0% γ-ο-γ). Βασικός μοχλός της μεγέθυνσης του ΑΕΠ κατά το τρίτο τρίμηνο του 2023 ήταν οι επενδύσεις (+8,9% γ-ο-γ), λόγω της ετήσιας ενίσχυσης των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (+4,9% γ-ο-γ) και των αποθεμάτων (+29,9% γ-ο-γ).
- **Για το 2023, το ΙΟΒΕ αναθεωρεί οριακά προς τα κάτω την εκτίμησή του για ετήσια ανάπτυξη της τάξης του +2,2%** σε πραγματικούς όρους, λαμβάνοντας υπόψιν την ηπιότερους ρυθμούς μεγέθυνσης της εγχώριας ιδιωτικής (+1,3%) και δημόσιας (+0,9) κατανάλωσης, ενώ εκτιμάται ετήσια ενίσχυση των επενδύσεων κατά +3,2% (πάγιες επενδύσεις +7,3%). Στον εξωτερικό τομέα, εκτιμάται μικρή βελτίωση του υψηλού ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2023 κατά +2,3% και +1,1% αντιστοίχως. **Για το 2024, το ΙΟΒΕ εκτιμά οριακά υψηλότερη σε μέγεθος ετήσια ανάπτυξη, της τάξης του +2,4%** σε πραγματικούς όρους, με ώθηση από την ενίσχυση των επενδύσεων (+10,8%, πάγιες επενδύσεις +11,0%) και την ανθεκτική στις πληθωριστικές πιέσεις κατανάλωση των νοικοκυριών (+1,3%, συνολική κατανάλωση +0,7%). Στον εξωτερικό τομέα,

αναμένεται οριακή βελτίωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2024 κατά +2,6% και +2,2% αντιστοίχως. Σημαντικοί κίνδυνοι απορρέουν από την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, τη σφιχτότερη δημοσιονομική και νομισματική πολιτική, και της διατήρηση του πληθωρισμού και της αβεβαιότητας.

- Η **εκτέλεση του προϋπολογισμού** σε ταμειακή βάση κινήθηκε καλύτερα από τον στόχο για το πρώτο ενδεκάμηνο του 2023. Καταγράφηκε ετήσια αύξηση στα δημόσια έσοδα (+10,7%), λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας, του πληθωρισμού και της σταδιακής κατάργησης των έκτακτων μέτρων στήριξης για πανδημία και ενέργεια. Σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2024, εκτιμάται δημοσιονομικό έλλειμμα -2,1% και -1,1% για το 2023 και το 2024, καθώς και πρωτογενές αποτέλεσμα 1,1% και 2,1% για αμφότερα τα έτη. Το δημόσιο χρέος εκτιμάται ότι θα μειωθεί περαιτέρω φέτος ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο 152,3%. Εν όψει της αναθεώρησης των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ αλλά και της ανάγκης επίτευξης συνετών πλεονασμάτων μεσο-μακροπρόθεσμα για την Ελλάδα, κρίνεται κρίσιμη η αποτελεσματική δημοσιονομική διαχείριση.
- Στο τρίτο τρίμηνο του 2023 το **ποσοστό ανεργίας** παρουσίασε πτώση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες, στο 10,8% από 11,6% ένα έτος νωρίτερα. Το ισοζύγιο προσλήψεων-αποχωρήσεων στον ιδιωτικό τομέα για το σύνολο του 2023 ήταν θετικό κατά 116,7 χιλ. θέσεις εργασίας και υψηλότερο συγκριτικά με το θετικό ισοζύγιο για το σύνολο του 2022 (72,9 χιλ.). Οι τομείς με τη μεγαλύτερη ετήσια άνοδο στην απασχόληση ήταν οι Κατασκευές (+25,0 χιλ. απασχολούμενοι), οι Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (+19,3 χιλ.), η Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (+19,0 χιλ.), και οι Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας (+18,6 χιλ.). Ο δείκτης μισθολογικού κόστους σημείωσε ετήσια αύξηση το γ' τρίμ. 2023 κατά 5,9%. Η απασχόληση στο σύνολο του 2023 επηρεάστηκε θετικά από την θετική πορεία του τουρισμού, την ήπια άνοδο των εξαγωγών αγαθών, την αύξηση των επενδύσεων και την περεταίρω αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, ενώ το ποσοστό ανεργίας το 2023 εκτιμάται στην περιοχή του 11,2%. Οι ίδιοι περίπου παράγοντες αναμένεται να επηρεάσουν την απασχόληση και το 2024: θετικές επιδράσεις αναμένονται κυρίως από τον κλάδο των κατασκευών, τις επενδύσεις και, σε μικρότερο βαθμό από το εξωτερικό ισοζύγιο, ενώ ο τουρισμός αναμένεται να έχει ουδέτερη ή οριακά θετική περαιτέρω επίδραση. Το ποσοστό ανεργίας για το 2024, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του IOBE, αναμένεται να διαμορφωθεί στην περιοχή του 10,5%.
- Ο **ρυθμός μεταβολής του ΓΔΤΚ** διαμορφώθηκε στο 3,5% το 2023, από άνοδο 9,6% ένα έτος πριν. Η ενίσχυση των τιμών οφείλεται κυρίως στη θετική επίδραση της εγχώριας ζήτησης. Το IOBE εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε ηπιότερη ανοδική τροχιά στο σύνολο του τρέχοντος έτους, στην περιοχή του 2,8%, λόγω κυρίως της ανθεκτικότητας της καταναλωτικής ζήτησης.
- Στο δεύτερο εξάμηνο του 2023, η πιστοληπτική αξιολόγηση του ελληνικού δημοσίου αναβαθμίστηκε στην «**επενδυτική βαθμίδα**» από τρεις εκ των τεσσάρων οίκων αξιολόγησης που παρακολουθεί η ΕΚΤ, έπειτα από 13 έτη. Η βελτίωση της εμπιστοσύνης της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας προς την ελληνική οικονομία αποτυπώθηκε τόσο από την μείωση της απόκλισης στο κόστος νέου δανεισμού του δημοσίου, όσο και από την επίδοση των τιμών των μετοχών στην εγχώρια κεφαλαιαγορά, οι οποίες στο σύνολο του 2023 κατέγραψαν από τις υψηλότερες θετικές επιδόσεις παγκοσμίως (γενικός δείκτης +39%).

- Στο **τραπεζικό σύστημα**, μεταξύ των θετικών τάσεων, ξεχωρίζουν η μείωση των ΜΕΔ, η βελτίωση της οργανικής κερδοφορίας, και η συμφωνία για την επέκταση του δανειακού σκέλους του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Στις αρνητικές εξελίξεις, συγκαταλέγονται η επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις, με αμείωτη πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά, η κόπωση στις ιδιωτικές καταθέσεις και η αύξηση της έκθεσης σε κρατικά ομόλογα. Μεταξύ των προκλήσεων, ξεχωρίζει η επιτάχυνση στην εξυγίανση των κόκκινων δανείων τόσο εντός όσο και εκτός τραπεζικών ισολογισμών.

Πίνακας 1. Μακροοικονομικές προβλέψεις ΙΟΒΕ (Ιανουάριος 2024)
(σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές, εκτός εάν αναγράφεται διαφορετικά)

	2022 (πραγμ.)	2023 (εκτίμηση)	2024 (πρόβλεψη)
ΑΕΠ	5,7%	2,2%	2,4%
Κατανάλωση	6,3%	1,4%	0,7%
Ιδιωτική Κατανάλωση	7,6%	1,3%	1,3%
Δημόσια Κατανάλωση	2,3%	0,9%	-0,8%
Ακαθάριστες Επενδύσεις	5,5%	3,2%	10,8%
Ακαθάριστες Πάγιες Επενδύσεις	11,6%	7,3%	11,0%
Εξαγωγές	6,2%	2,3%	2,6%
Εισαγωγές	9,3%	1,1%	2,2%
Ρυθμός πληθωρισμού	9,6%	4,2%	2,8%
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	12,4%	11,2%	10,5%

Κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ο **Γενικός Διευθυντής του ΙΟΒΕ, Καθηγητής Νίκος Βέττας**, τόνισε ότι η εγχώρια οικονομία βαδίζει σε σταθερή βάση, εν μέσω μεικτών επιδράσεων από το εξωτερικό. Μεταξύ άλλων, σε σχέση με τις εξελίξεις στο εγχώριο και διεθνές περιβάλλον σημείωσε:

- Στις θετικές εγχώριες τάσεις ξεχωρίζουν η σταδιακή σύγκλιση του πραγματικού ΑΕΠ με τον μέσο όρο στην Ευρώπη, η μείωση της ανεργίας, καθώς και η σταδιακή αλλά αργή κάλυψη του επενδυτικού κενού. Σε τομεακό επίπεδο, ξεχωρίζει η δυναμική σε τουρισμό και ακίνητα, ενώ σημαντική ανάκαμψη κατέγραψαν οι ξένες άμεσες επενδύσεις.
- Επιπλέον, ενισχύεται η επενδυτική εμπιστοσύνη της διεθνούς επενδυτικής κοινότητας προς τη χώρα, με αποτέλεσμα να μειώνεται το διαφορικό κόστος χρηματοδότησης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.
- Προϋπόθεση για την ενίσχυση της μεγέθυνσης βραχυχρόνια αναδεικνύεται η ισχυρή άνοδος των παραγωγικών επενδύσεων. Μακροχρόνια, διατηρήσιμοι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης θα εξαρτηθούν από την αλλαγή των δομικών χαρακτηριστικών της οικονομίας.
- Στο διεθνές περιβάλλον παρουσιάζονται μεικτές τάσεις. Αφενός, το επενδυτικό κλίμα παραμένει ισχυρό και είναι θετικό ότι παρατηρείται «ομαλή προσγείωση» της παγκόσμιας οικονομίας. Αφετέρου, σημαντικές προκλήσεις παραμένουν, όπως ο υψηλός πληθωρισμός και τα υψηλά επιτόκια, οι αμείωτες γεωπολιτικές εντάσεις, οι αυξανόμενες τάσεις διπολισμού και η γενικότερη σχετική υστέρηση σε δυναμική της Ευρωπαϊκής οικονομίας.

Σε σχέση με τις προοπτικές για την εγχώρια οικονομία, ο κ. Βέττας τόνισε ότι παραμένει κρίσιμο το στοίχημα αλλαγής του παραγωγικού υποδείγματος και σημείωσε, μεταξύ άλλων:

- Μια σειρά από εξωτερικές προκλήσεις επιδρούν άμεσα στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, όπως η επιβράδυνση της μεγέθυνσης των εμπορικών μας εταίρων, το υψηλό κόστος χρήματος για μεγαλύτερη διάρκεια, οι κίνδυνοι στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, η αναδιάταξη των ισορροπιών στο παγκόσμιο εμπόριο και οι στόχοι για την πράσινη μετάβαση.
- Συμπληρωματικά, χρόνιες εσωτερικές προκλήσεις και ανισορροπίες καλούνται να αντιμετωπιστούν προκειμένου να επιτευχθεί η στροφή του παραγωγικού υποδείγματος. Ενδεικτικά, (α) στην αγορά εργασίας παρατηρείται υψηλή διαρθρωτική ανεργία και αναντιστοιχία δεξιοτήτων μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, (β) στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών είναι κρίσιμο να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός και να αρθούν εμπόδια εισόδου νέων επιχειρήσεων, (γ) κρίνεται σκόπιμο να αρθούν αντικίνητρα για δραστηριότητες στην τυπική οικονομία έναντι της άτυπης, (δ) είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η τομεακή διαφοροποίηση της οικονομίας με την μεταποίηση ως συμπληρωματική κινητήρια δύναμη σε τουρισμό και κατασκευές, (ε) χρειάζεται βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα, με έμφαση στα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης.
- Γενικότερα, απαιτείται ενίσχυση της εξωστρέφειας και των επενδύσεων ως μοχλών της οικονομικής ανάπτυξης μακροχρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, βραχυπρόθεσμη ευκαιρία αποτελεί η έγκαιρη και αποτελεσματική χρήση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.